

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת בלק

יסוד אמונת ישראל

בלעם רצה לקלל את ישראל. למטרה זו הוא חיפש את חולשות העם, את חטאיו ואת כשלויו. כוונתו העמוקה של בלעם הייתה לשלול את המעמד המיוחד של עם ישראל כעם סגולה וכעם הנבחר, ובכך הוא מייצג את כל האומות בכל הזמנים. לנוכח כוונתו של בלעם ניצבת תשובת האל:

"לא איש א-ל ויכזב ובן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודָּבָר ולא יקימנה?!" (במדבר כג, יט).

פסוק זה מתמצת את יסוד אמונתנו, אמונה בהשגחה שבחברה בעם ישראל לעם סגולה. חלקו הראשון של הפסוק המושם בפי בלעם פונה אל בלעם עצמו ואל כל ממשיכי דרכו: אולי חשבת, בלעם, שהאל הוא כמו פוליטיקאי שמבטיח אבל אינו מתכוון לקיים, שהבטחת ה' לעמו הייתה שקר מראשיתה? דע לך כי "לא איש א-ל ויכזב"! האל אינו פוליטיקאי. כל מה שאמר האל הוא רצונו האמתי, ועל כן הוא לעולם לא יכזב.

ואם בכל זאת תקשה ותאמר: טוב, אולי הוא התכוון למה שאמר, אבל ייתכן שהמציאות השתנתה, על כך באה התשובה שהאל אינו "בן אדם ויתנחם". הוא אינו בן אדם שרואה רק את ההווה, ואינו משנה את דעתו בתגובה לשינוי במציאות. האל סוקר הכול מתחילת הבריאה ועד סופה ואין אצלו מקום לשינוי דעה או למבחן מחודש. כשמדובר באל, אין כל עניין שיתנחם על רצונו.

החלק השני של הפסוק הוא פנייה לעם ישראל, ובו מעומתים העשייה מול הכזב, הקיום מול היעדר השינוי בדעת ה'. וכך נאמר לעם: ראו בני ישראל, מהיום הראשון שדיבר הקב"ה עם האבות, דרך דיבורו עם הבנים בהר סיני, הוא מעולם לא הכזיב. האבות הצליחו להתפתח במרחב עוין בצורה מעוררת התפעלות, ולבנים ניתנה התורה שהבדילה אותם מכל העמים אחרי שה' הוציאם ממצרים. אתם עדים לכל אשר עשה ה', ועל כן עליכם להאמין שיקיים את הבטחותיו גם בעתיד.

ואנחנו הנמצאים ארבעת אלפים שנה אחרי אמירה זו יכולים להעיד שאכן לא עזב הקב"ה את עמו. בכל הדורות היו ניסיונות אין ספור לחסל את עם ישראל ולהעבירו על דתו, להשכיח ממנו את שורשיו ואת הכמיהה לארצו. והנה כלום לא הועיל, וכל ניסיונות החיסול נכשלו. גם בתקופות השחורות של הגלות הייתה השגחה נפלאה על עם ישראל. עם ישראל לא נמחק מן העולם, ולא זו בלבד אלא שהצטיין בכל מקום, והרדיפות האכזריות אות הן על בחירתו.

והנה, כיום אנו זוכים לקיום ההבטחה בכל תפארתה. עינינו רואות את תהליך החזרה לארצנו שהתחיל לפני יותר ממאה שנה, ומאז אינו פוסק. לאט לאט, בצורה עיקשת, מתרוקנות ארצות הגולה מהיהודים הגרים בהן, והיהודים עולים ארצה מרצונם או שלא מרצונם.

אם כן, במקום לקרוא את הפסוק בלשון תמיהה נשנה את לשונו ללשון בוטחת, ונכריז בקול:

הוא אומר והוא עושה - הוא מדבר והוא מקיים!